

Retouradres : Publiekszaken, Postbus 78, 2600 ME Delft

SP-fractie
t.a.v. dhr. M.J.W. Sijkema
Korvezeestraat 195
2628 DJ Delft

VERZONDEN 2 8 SEP. 2006

Datum
27-09-2006
Ons kenmerk
NV/BZ
Uw brief van
05-09-2006
Uw kenmerk

Onderwerp: schriftelijke vragen n.a.v. risico's gebruik stemmachines en de mogelijkheden om terug te gaan naar het stemmen met potlood en papier. Beantwoording vraag/vragen ingevolge artikel 36 Reglement van Orde Gemeenteraad

Bijlage

Geachte heer Sijkema,

In antwoord op uw vragen delen wij u het volgende mede:

1. Is het college met mij van mening dat het niet meer kunnen controleren van de verkiezingsuitslag een nadeel is van het gebruik van stemcomputers? Zo nee, waarom niet?

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft specificaties en richtlijnen opgesteld waaraan elektronische apparatuur moet voldoen. Zowel in de Kieswet, het Kiesbesluit en de door het Rijk vastgestelde Regeling voorwaarden en goedkeuring stemmachines 1997 zijn uitgebreide eisen opgenomen die de betrouwbaarheid van stemmachines garanderen. Elk prototype stemmachines is door een geaccrediteerde keuringsinstelling, nl.TNO, grondig gekeurd. De (uitgebreide) keuringscriteria hebben met name betrekking op de betrouwbaarheid en beveiliging van de stemmachine. Het college heeft hierbij geen twijfels, mede aangezien op de display van de stemmachine (uitsluitend zichtbaar voor de kiezer) is aangegeven welke keuze de kiezer heeft gemaakt, en de kiezer vervolgens de gekozen kandidaat bevestigt en daarmee dus zijn/haar eigen keuze kan controleren.

2. Is het college met mij van mening dat de voordelen van het gebruik van stemcomputers niet opwegen tegen eerdergenoemd nadeel? Overweegt het college om die reden te stoppen met het gebruik van stemcomputers?

De keuze voor stemcomputers is onder meer gedaan omdat het de menselijke fouten die gemaakt worden bij het uitbrengen van de stemmen minimaliseert en fouten bij het tellen van stembiljetten voorkomt. Daarnaast worden door kiezers bij het stemmen met stemcomputers veel minder ongeldige stemmen uitgebracht en is er geen discussie over het al of niet meetellen van stembiljetten. Men kan alleen nog blanco stemmen. Naast de kwaliteitsverbetering is het gebruik van de stemmachine aanmerkelijk goedkoper dan het stemmen met een stembiljet. Hierbij spelen zaken als: vervoer, de opbouw, het afbreken en het opslaan van stembiljetten, drukwerkkosten van stembiljetten, meer stembureauleden per stembureau

noodzakelijk, meer stembureaus omdat per stembureau minder kiezers opgeroepen kunnen worden, arbeidsintensieve tellingen een belangrijke rol. Het college ziet, zoals ook reeds in het antwoord onder 1 aangegeven, dan ook geen problemen in het gebruik van stemmachines en overweegt niet om te stoppen met het gebruik.

3. Kan het college aangeven op welke termijn het mogelijk is om terug te gaan naar het stemmen met papieren stembiljetten, of stemcomputers te gebruiken met een "paper trail" ? Kan dit nog voor de komende verkiezingen?

Het college wil niet terug naar het stemmen met papieren stembiljetten omdat het overtuigd is van de betrouwbaarheid en de efficiency van het stemmen met stemmachines.

Bij gebruik van "paper trail" zijn twee methoden denkbaar.

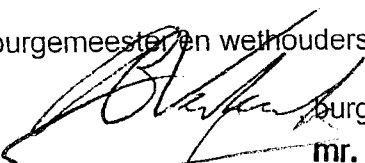
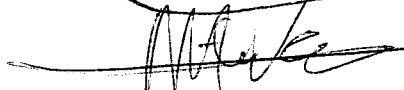
- a. In het ene geval drukt de stemmachine de stem af, de kiezer neemt deze in handen, controleert deze en stopt de 'papieren stem' in een stembus. Aan deze methode zijn veel risico's verbonden. Kiezers kunnen vergeten om het strookje in de bus te gooien. Dit was het geval bij een test die men in Frankrijk heeft gehouden. Ook kan het strookje door de kiezer gebruikt worden om aan een derde te bewijzen wat hij gestemd heeft. In verband met het verplichte stemgeheim en het voorkomen van de mogelijkheid van het kopen van stemmen is dit niet wenselijk.
- b. In het andere geval verschijnt het strookje achter glas en valt in een afgesloten bus nadat de kiezer de stem bevestigd heeft. Hoewel deze methode veiliger is dan de eerste, zijn ook hiermee in het buitenland grote problemen ontstaan. Daarnaast bleken de verschillen tussen de uitslag van de 'papieren' stemmen en die van de stemcomputer in alle gevallen te zijn ontstaan door telfouten bij het tellen van de 'papieren' stemmen.

Gezien bovenstaande ervaringen lijkt het college het met "paper trail" stemmen geen verbetering van de controleerbaarheid.

4. Kan het college aangeven wat de kosten voor de verkiezingen op dit moment zijn, en hoe die waren toen er nog met potlood en papier werd gestemd?

Wat op dit moment de kosten voor verkiezingen zijn kan in de nota's over de Tweede Kamerverkiezingen en het Referendum exact nagelezen worden. Een exacte vergelijking met het stemmen met papier en potlood kan niet gegeven worden omdat het stemmen de laatste jaren erg veranderd is. Vele veranderingen komen door de invoering van de stemmachines, zie daarvoor de beantwoording van vraag 2.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Delft,

burgemeester
mr. drs. G.A.A. Verkerk

secretaris
drs. M.A.C. Vermeulen I.s